

НЕБОЈША ЛАПЧЕВИЋ

ИЗА БЕДЕМА

Штета је тамо иза бедема. Петар Омбре удисао је влажност града. Отворио је прозор канцеларије, то је заправо био његов стан на осмом спрату сивог солитера.

Гледао је бледе шетаче, сасвим доле, док су одлазили кроз баре од поноћног пљуска, као сени остатка света. „Ја сам на сигурном.” Отворио је регистратор и уписао знак питања. „Каква их је мука натерала? Онај човек са великим коферима, долази или одлази. Слути, статистички је број.”

Вероватноћа је немилосрдна и тачна. Од оне скупине људи, један ће сутра постати жртва неминовног. То је било једноставно. Уписао је датум: штета на први ризик, без остатка. Петар Омбре, проценитељ осигурања, умео је да препозна то лице, и осети његову сенку по начину подрхтавања. Уосталом, о томе ће читати у сутрашњим новинама. „Време је да мислим на жеђ и пробадање у леђима.”

Посао у осигурању није му дозвољавао да се везује за мисли, већ за речи, тачне реченице и бројеве у прогресији. Неизрецива нумеричка анализа, из премијске класе обухвата осигурања, чувана је у фасциклама. Кад би оловком забележио интерес од четири посто, одмах би га брисао из меморије.

Иза бедема, на шеталишту, готово да су се сви разишли. Остали су само они који су чекали да власник дође и отвори кафану. На острвцу од блата и муља остао је заборављен црни кофер, кишобран и качкет.

Тешка је ноћ над самоћом. Самоћа узима свој дуг у једном гутљају, пре него што крене ка уочишту. Петру се чинило да се талог скупљао у њему самом, док се у флаши на радном столу стварала покорница. Петар Омбре, четрдесетогодишњак, живео је сам у со-

бичку спрам шареног света, и гласова из рубних дрвореда ушћа. Осамљен и нем, као риба ћути...

Из стана изнад, чула се гласна музика. Професор клавира при-ма ученике: Бах! Бах! Бах! Упорно понављање у недоба нервира, удара у зидове. Канаринци у кавезу не мирују.

Дрхтав, узима другу фасциклу. У канту баца нетакнут, уки-сељени ручак, испија ракију, и делом је просипа по записницима, онако уредно сложеним. Необичан ехо допирао је из тужних зграда. Обриси бетонских блокова и гвожђа прогонили су га у сновима. Нехотице, пожелео је да је Најмили ту, а опет, побегао би од себе. Одустао је од претраживања по папирима, кад му између ребара прође оштар бол. Најпосле, крену ка шеталишту.

Чим је дошао до бедема видео је разливене одсјаје на плажи. Нема ниједног уличног продавца, чистача, изнајмљивача лежаљки и сунцобрана, ни просјака. Петар Омбре прелази преко бедема, ногу пред ногу, лагано, као по минском пољу. Само једна светиљка шкиљи на једно око данима, са оштећеним жицама од влаге, као светионик уточишта. На билборду лица лепих девојака у бики-нију, смеше се и дозивају. Мало даље, на другом, поцепан плакат Мештра који се прси, кревељи, у оделу са лептир-машном и ше-широм којим маше руком, очигледно у политичкој кампањи.

Шеталиште узајамности изгледало је као дугачка пукотина у времену. Кораци су одзвањали празнином. Петар је често пона-вљао тај обред као да хода кроз сопствену грешку.

Застао је под светиљком и запалио цигарету. Треперење си-јалице наметнуло му је ритам дисања и избора. Мокри људи су се тискали око затворених врата кафане *Ница*. Стакло на прозору, изломљено или буђаво огледало, у парчићима срце, одбијало је његов одраз. Сметала му је бука, жамор и жути зраци светлости. Примети плаву лопту под платаном, очигледно остала, непоми-чна, као знак да је неко овде био дете. Осетио је мучнину у желуцу... Подигао је крагну на капуту и ставио руке у џепове као да се брани од неспокоја. Најзад, одустао је од тога да иде у кафану, већ пође да потражи Антонија Крстића Чамцију. Тражио га је да му каже шта је јуче видео, иза бедема: скок самоубице с моста!

Пре поплаве данима је дувала кошава. Страшан ветар, слеп и безуман. На мосту, самоубица се клатио. Нико није могао знати да ли од страха или од ветра који је повијао жице далековода. Како ли се човек осећа пред смрт? Као достојан завршетак драме? У не-свесној тежњи ка вртлогу воде? Последње снаге у човеку претворе се или у утрнуост, или у страх, гнев и дубоку одвратност. Одјед-ном, човек се судари са огромном речном силом. Без смисла и трага. Тако, оно што је дошло у нечији живот као нада, одлази из њега,

бестијално и слепо. Петар је видео тај скок, немо, глуво; последњу нит туђег живота под тамом моста. Дуго је остао сагнут над реком, и са обале зурио у њу. Трудио се да запамти место скока, онде, између два вира, два таласа, између нејасних граница. У тој оси нашао је место додира... Несхватљиво меко, кратко и сигурно, река га је примила, попут капи, у себе бесциљно. С главом у шакама, Петар Омбре није више веровао таласима који односе све.

За трен му пажњу одврати продавац старих књига. Претоварен, обореног погледа.

„Лепи, лепи, господине...”, рече и у шаке му изненада гурну књиге: *О кайљцама, води и мащинама* Да Винчија, *Васкрсли бојови* Мерешковског и неке друге. Петар одмахну руком, и одмах се покаја. Продавац оде. Сетио се рукавца којим је Чамција често одлазио поред бедема.

Кад је отишао тамо, из прикрајка шибља угледа Најмилу Лучар у свом перформансу. Као блиставо клупко блесну високо... Наго тело, беле пути, над мутном водом, изви се попут дивне ласте преко чамца у пуном луку. Иако је било хладно и тмурно, њен порив за акробатским варијацијама слободе превазилазио је облике телесног. Уживала је у леденим струјама и подводним тајнама. Петар није ни слутио шта се дешава. Тај њен занос је трајао... Петар се нашао у чуду, колико је дуго остала под водом. Изронила је на сапима Воденог коња.

„Говорим ти азбуку воде”, прошапутао је узбуђено Петар себи у браду, оно што би јој рекао. „Персијска легенда је непотпуна. Вода неће нестати. Она ће се подићи и ишчезнути са земље... Најмила! Однеће све, осим нас...”

Чамција спусти весло, баци јој конопац. Најмила га прихвати и кад сасвим приђе до ивице чамца он јој пружи руку, огрну је рибарским мрежама, пољуби нежно и приви је уз себе.

Петар је на обали чекао, осетивши ону језу у телу, кад се савија и пуца последње влакно у човеку.

Кад је Чамција довезла до обале и превезао чамац, Петар приђе не сачекавши да Најмила изађе на обалу из реке.

„Дошао сам да ти кажем да сам ноћас видео самоубицу на мосту, скочио је! Ни вести о томе, Антоније! Можда си га ти спасио?”

„Ви ме и даље пратите... Нисам ноћас никога спасавао, или јесам... То се вас не тиче!”, одговори Чамција износећи мреже препуне рибе.

„Па ипак... Видео сам!”, наставио је Петар, гледајући у Најмилу посребрену од рибље крљушти. Гутао је своје горчине једну за другом. Онда заћута.

„Све ће једног дана, господине Петре, изаћи на видело. Зами-
слите сате и сате у чамцу, и непрестане потраге за утопљеницима.
Таквом човеку, који скочи... Самоубици, цео свет је дужник!”,
шапнуо му је јетко Чамција.

Водени коњ зафркта и снажно зарони ка аргонаутским плов-
ним путевима... На обали чуо се снажних копита бат...

(Одломак из рукописа романа *Азур њише*)